

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30.06.2026 № 197-од

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації заступників директорів закладів освіти
з виховної роботи
«РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЩОДО
ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ»

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Гавлітіна Т.М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; Мінакова Н.Г., старший викладач кафедри педагогіки й освітніх інновацій, методист лабораторії національного виховання Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток управлінських компетентностей заступників керівників закладів освіти, які забезпечують організацію виховного процесу.

Розроблено з урахуванням типових програм: Типова програма підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 905; Типова програма підвищення кваліфікації керівників, заступників керівників закладів загальної середньої освіти, які реалізують Державний стандарт профільної середньої освіти на тему «Профільна школа: управління та професійний розвиток», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 04.11.2025 № 1464; Типової програми підвищення кваліфікації з освітнього лідерства для керівників/заступників керівників закладів освіти від 11 грудня 2024 №1724.

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Мельник Надія, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Павлюк Марія, директорка Малодорогостаївського ліцею Млинівської селищної ради Рівненської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Актуальність програми полягає у необхідності підготовки заступника директора з виховної роботи ЗЗСО до реалізації освітньої політики держави, зокрема, у сфері виховання, шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів із урахуванням потреб учасників освітнього процесу, держави та глобалізованого світу.

У Концепції «Нова українська школа» визначено соціальне замовлення: реалізації нового змісту освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу у системі виховання, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей здобувачів освіти, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

Важлива роль у реалізації формули нової школи відводиться заступникам директорів з виховної роботи ЗЗСО нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Заступники директорів з виховної роботи ЗЗСО виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проєктного менеджменту (планування й організації виховного процесу, розроблення його методичного забезпечення та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують людиноцентрований процес. Отже, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації.

Нова місія педагогічного працівника розглядається в контексті європейського професіоналізму зі збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії управлінця та педагога Нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проєкти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринках освітніх послуг тощо. У цих умовах надзвичайно важливим є формування інтегрованих загальних і професійних компетентностей, що забезпечують здатність заступникам директорів ефективно діяти в умовах реформування системи освіти, реалізації компетентнісних стандартів та посилення ролі закладу освіти в розвитку громади.

Цільова група: заступники директорів закладів загальної середньої освіти з виховної роботи.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: реалізація програми здійснюється на засадах гнучкості, варіативності та практичної спрямованості, із орієнтацією на особливості професійної діяльності заступника директора з виховної роботи ЗЗСО в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; освітніми стандартами, вимогами до компетентностей керівних кадрів ЗЗСО; запитами замовників освітніх послуг.

До реалізації програми залучаються науково-педагогічні, педагогічні працівники, тренери, методисти, керівники закладів освіти та інші фахівці, які мають відповідну професійну підготовку, досвід практичної діяльності у сфері загальної середньої освіти та досвід проведення заходів із підвищення кваліфікації педагогічних працівників. За потреби до проведення окремих занять можуть залучатися представники органів управління освітою, фахівці Державної служби якості освіти, наукових установ, громадських організацій та експерти у сфері освітньо-виховного менеджменту.

Форма навчання: очна, очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей заступників директорів з виховної роботи ЗЗСО, необхідних для ефективного управління наскрізним виховним процесом відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа» з урахуванням основних напрямів державної політики у галузі освіти та виховання, забезпечення якості освітньої діяльності, реалізації державної освітньої політики, розвитку лідерського потенціалу, управління персоналом і ресурсами, створення безпечного, інклюзивного, здоров'язбережувального освітнього середовища, упровадження інновацій та забезпечення сталого розвитку закладу освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

Програма спрямована на:

формування цілісного розуміння сучасних вимог до управлінської діяльності заступника директора з виховної роботи у контексті реформування освіти, цифровізації та оновлених державних стандартів;

розвиток здатності до стратегічного планування, прогнозування, прийняття ефективних управлінських рішень та управління розвитком закладу освіти;

формування готовності до ефективного управління персоналом, розвитку професійних спільнот, організаційної культури та командної взаємодії;

розвиток інформаційно-цифрової компетентності, готовності до

використання сучасних цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту в управлінській діяльності;

формування здатності створювати безпечне, здоров'язбережувальне, безбар'єрне та інклюзивне освітнє середовище;

розвиток готовності до безперервного професійного самовдосконалення, рефлексії та навчання впродовж життя.

Компетентності, що вдосконалюватимуться:

Відповідно до професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21: нормативно-правова компетентність (А 1), компетентність стратегічного управління закладом освіти (А 2), компетентність стратегічного управління персоналом (А 3), компетентність забезпечення якості освіти та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (Б 1), інформаційно-цифрова компетентність (Д 3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Після завершення навчання слухач (слухачка):

аналізує сучасну державну освітню політику, тенденції розвитку освіти та нормативно-правове забезпечення діяльності закладів загальної середньої освіти у сфері виховання;

проектує в команді стратегічний розвиток закладу освіти відповідно до державної освітньої політики, потреб громади та особливостей функціонування закладу;

приймає відповідно до посадових обов'язків обґрунтовані управлінські рішення на основі аналізу даних, моніторингових досліджень та оцінювання ризиків;

орієнтується в сучасних тенденціях, концепціях та інноваційних підходах щодо організації виховного процесу в закладі освіти;

володіє методиками моніторингу й оцінювання ефективності виховного процесу та рівня сформованості ключових компетентностей і цінностей учнів;

створює безпечне, інклюзивне, безбар'єрне, здоров'язбережувальне освітнє середовище відповідно до вимог законодавства;

сприяє розвитку учнівського самоврядування, волонтерських, соціальних та національно-патріотичних ініціатив дітей;

організовує професійний розвиток педагогічних працівників, розвиває організаційну культуру закладу освіти;

розробляє та реалізує управлінські й освітні проекти;

застосовує технології управління змінами, забезпечує організаційну стійкість закладу освіти та його розвиток в умовах сучасних викликів;

використовує сучасні цифрові технології, електронні освітні ресурси та інструменти штучного інтелекту для підвищення ефективності управлінської діяльності;

здійснює самоаналіз і професійну рефлексію, оцінює ефективність власної управлінської діяльності та будує індивідуальну траєкторію саморозвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється на засадах об'єктивності, відкритості, прозорості, академічної доброчесності та відповідності меті програми й очікуваним результатам навчання. Воно спрямоване на визначення рівня сформованості та розвитку професійних компетентностей, здатності застосовувати набуті знання й уміння у практичній діяльності, приймати обґрунтовані, здійснювати професійну рефлексію та презентувати результати власної діяльності.

Підтвердження результатів навчання здійснюється за умови опанування слухачем (слухачкою) від 70 % до 100 % обсягу програми, виконання видів навчальної діяльності та активної участі в освітньому процесі.

Для оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

- тестові завдання для перевірки рівня засвоєння теоретичних знань за змістовими модулями програми;

- поточні практичні завдання, спрямовані на аналіз професійних ситуацій, моделювання управлінських рішень, розроблення окремих документів, алгоритмів взаємодії зі стейкхолдерами та батьківською спільнотою;

- рефлексивні вправи, аналіз кейсів самооцінювання виховного середовища закладу та визначення індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

- виконання тестових завдань із результатом від 70 % до 100 % правильних відповідей;

- здатність застосовувати набуті знання та вміння для розв'язання професійних завдань і прийняття управлінських рішень;

- рівень професійної активності, рефлексивності та готовності до впровадження змін у практику управлінської діяльності;

- здатність до самооцінювання, визначення напрямів подальшого професійного розвитку та проектування індивідуальної траєкторії професійного зростання.

Результати підвищення кваліфікації визнаються такими, що досягнуті, якщо слухач (слухачка) успішно виконав(ла) передбачені програмою види навчальної діяльності та продемонстрував(ла) рівень засвоєння змісту програми не нижче 70 %.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: свідоцтво (сертифікат) про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено формування та розвиток професійних компетентностей заступників директорів із виховної роботи ЗЗСО відповідно до функціональних обов'язків та сучасних вимог до управлінської діяльності.

Особливістю практичної підготовки є її практико-орієнтований характер, що передбачає аналіз і розв'язання конкретних психолого-педагогічних ситуацій, розроблення нормативно-розпорядчих і методичних документів закладу освіти з питань виховної діяльності, національно-патріотичного виховання, запобігання булінгу та забезпечення безпечного освітнього середовища, а також виконання індивідуальних і групових практичних завдань із використанням цифрових сервісів та онлайн-платформ для опанування навичок моніторингу виховного процесу, організації медіапростору закладу та автоматизації аналітичної діяльності.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань (за потреби).

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та виконання підсумкового тестування з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Зміст програми складається з двох модулів та 13 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 20 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів. Прохідний бал – 70. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 10 год – лекційні заняття, 14 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – підсумкові заходи.

Назва навчальних тем		Кількість годин				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи		
МОДУЛЬ 1.						
Стратегічний менеджмент виховного процесу в умовах компетенізації освіти						
Тема 1.1. Ціннісний підхід у вихованні в умовах нової української школи	2				2	
Тема 1.2. Управління виховною діяльністю в закладі освіти: засади діяльності заступника директора, сучасні орієнтири планування та моніторингу.		2			2	

Тема 1.3. Пріоритетні напрями виховної діяльності в умовах сучасного освітнього простору	2				2
Тема 1.4. Виховна система закладу освіти: особливості проєктування, інноваційні технології та цифрові інструменти, індикатори результативності.		2			2
Тема 1.5. Інституційний аудит як інструмент забезпечення якості освіти в закладі	2				2
Тема 1.6. Модель безпечного освітнього середовища сучасного закладу освіти	2				2
Разом за модулем	8	4			12
МОДУЛЬ 2. Сучасні технології та вектори розвитку виховного простору Нової української школи					
Тема 2.1. Національно-патріотичне виховання в НУШ: від концепції до управлінських рішень		2			2
Тема 2.2. Моделювання виховного процесу на засадах діяльнісного підходу: від теорії цінностей до соціальної дії учня		2			2
Тема 2.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи	2				2
Тема 2.4. Школа як хаб соціального партнерства: ефективна взаємодія з ГО, бізнесом та владою задля розвитку громади		2			2
Тема 2.5. Інтеграція медіаграмотності у виховний процес: формування інформаційної стійкості		2			2
Тема 2.6. Моніторинг ціннісних орієнтирів учнів НУШ		2			2
Тема 2.7. Реалізація засад педагогіки партнерства в Новій українській школі: проблеми та виклики			2		2
Разом за модулем	2	10	2		14
Підсумкові заходи				4	4
Усього	10	14	2	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

Стратегічний менеджмент виховного процесу в умовах компетенізації освіти

Тема 1.1. Ціннісний підхід у вихованні в умовах нової української школи

Ціннісні орієнтири сучасної української школи. Морально-етичні норми як життєві цінності людини. Проблеми формування ціннісно-орієнтованої системи освіти європейського рівня в Україні. Визначення психолого-педагогічних умов формування активної життєвої позиції учнів під впливом міжособистісної взаємодії. Основні соціально-психологічні характеристики та вікові особливості здобувачів освіти. Особливості ціннісно-орієнтованої активності учнів. Багаторівневість активності особистості. Розуміння життєвої, професійної активності та спілкування особистості.

Реалізація ціннісного підходу у виховній роботі. Використання сучасних методик для визначення рівня ціннісно-орієнтованої активності, прагнення досягти визначеної мети, інтенсифікації просторових, психологічних і соціальних контактів

Тема 1.2. Управління виховною діяльністю в закладі освіти: засади діяльності заступника директора, сучасні орієнтири планування та моніторингу

Керівник закладу як освітній лідер: переосмислення ролі. Лідер як драйвер поступу команди і процесів у закладі освіти. Механізми підтримки і зростання професійної спільноти закладу загальної середньої освіти. Умови успішної реалізації діяльнісного підходу як наскрізного у закладі загальної середньої освіти. Рефлексія як інструмент освітнього лідера.

Роль керівника у формуванні цілісної особистості - теоретичні аспекти. Управлінські аспекти у вихованні. Системний підхід до організації виховної роботи в закладі освіти. Кращі виховні педагогічні практики: розроблення, експертиза, упровадження Створення та функціонування інформаційно-виховного середовища сучасного закладу освіти.

Можливості розвитку наскрізних умінь та агентності дитини в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти. Наскрізне виховання як шлях до формування ключових компетентностей. Особливості планування як функції управління закладом загальної середньої освіти в умовах Нової української школи. Нормативно-правове забезпечення організації планування діяльності закладу загальної середньої освіти.

Сучасні підходи до планування діяльності ЗДВР в умовах нового законодавства. Особливості планування виховного процесу як невід'ємної складової освітнього процесу під час формування стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти та плану роботи на рік, визначення основних

напрямів діяльності. Поточне планування, його види та особливості.

Тема 1.3. Пріоритетні напрями виховної діяльності в умовах сучасного освітнього простору

Головна мета виховної діяльності в сучасному освітньому просторі. Пріоритетні напрями організації виховного процесу в закладі освіти.

Національно-патріотичне виховання. Формування національної свідомості, гідності, патріотизму та готовності до захисту суверенітету України. Вивчення та повага до історії, культури, мови та традицій українського народу.

Ціннісно-орієнтований розвиток. Закладання загальнолюдських та національних цінностей (повага, відповідальність, чесність, доброта). Формування моральної компетентності та навичок етичної поведінки.

Громадянська компетентність та демократична культура. Виховання активного громадянина, здатного брати участь у житті суспільства. Розвиток критичного мислення, правової свідомості та культури діалогу.

Інформаційно-цифрова та медіа грамотність. Формування навичок безпечної та відповідальної поведінки в цифровому середовищі. Здатність критично оцінювати інформацію та протистояти маніпуляціям (фейкам).

Здоров'язберезувальне виховання. Формування відповідального ставлення до власного здоров'я (фізичного та психічного). Пропаганда здорового способу життя та профілактика негативних явищ.

Екологічне та міжкультурне виховання. Виховання дбайливого ставлення до природи та формування екологічної свідомості. Розвиток толерантності, поваги до різноманіття культур та національностей.

Мотивація здобувачів освіти до оволодіння ключовими компетентностями та наскрізними вміннями, ведення здорового способу життя.

Тема 1.4. Виховна система закладу освіти: особливості проєктування, інноваційні технології та цифрові інструменти, індикатори результативності

Становлення української школи та системний підхід до виховання. Українська національна система виховання. Орієнтація на цінності сучасної концепції виховання. Зміна виховної парадигми на основі системи цінностей та національного контексту виховання. Виховання цінностей та шляхи інноваційного розвитку освіти та виховання.

Педагогічна система. Інновації у виховних системах. Особливості виховних систем. Характеристика моделей виховання. Виховний аспект становлення інноваційної школи. Освітній процес як спосіб функціонування виховної системи.

Виховна система закладу освіти. Лінії вибору виховних стратегій розвитку учнівського колективу та виховних цілей педагогічної діяльності. Структура та компоненти виховної системи закладу освіти (класу). Організаційно-педагогічні умови функціонування класу як складової виховної системи закладу освіти.

Тема 1.5. Інституційний аудит як інструмент забезпечення якості освіти в закладі

Інституційний аудит – ключовий інструмент для забезпечення та підвищення якості освітньої діяльності та формування довіри суспільства до системи освіти. Мета аудиту.

Оцінювання якості освітніх та управлінських процесів. Аналіз ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти (ВСЗЯО). Формування рекомендацій щодо вдосконалення діяльності.

Предмет та критерії. Освітнє середовище (безпечність, комфорт, інклюзивність). Система оцінювання здобувачів освіти (об'єктивність, прозорість, індивідуалізація). Педагогічна діяльність (професійний розвиток вчителів, використання сучасних методик). Управлінські процеси (стратегія, лідерство, формування ВСЗЯО, партнерство з батьками).

Результат та наслідки. Інституційний аудит як механізм зовнішнього контролю та стимулювання розвитку.

Тема 1.6. Модель безпечного освітнього середовища сучасного закладу освіти

Поняття безпечного середовища в нормативно-правових документах. Державне та громадське замовлення на створення безпечних умов в закладах освіти. Основні напрями виховання щодо створення безпечного освітнього середовища: протидія булінгу (цькуванню) та торгівлі людьми в закладі освіти, профілактика домашнього насильства, запобігання правопорушень та злочинності, попередження вживання наркотичних та психотропних речовин.

Основні складові формування освітньо-розвивального безпечного середовища: профілактика та інформування, діагностика рівня благополуччя в закладі освіти та учнівському колективі, реагування на події і обставини насильства, напрями корегувальної діяльності тощо. Права та обов'язки учасників освітнього процесу. Правила і настанови для учнів.

Навчально-методичне забезпечення процесу формування безпечного освітнього середовища. Міжвідомча координація суб'єктів протидії насильству. Основні напрями самоосвітньої діяльності з означеної проблеми. Кейси педагогічних ситуацій.

Модуль 2.

Сучасні технології та вектори розвитку виховного простору Нової української школи

Тема 2.1. Національно-патріотичне виховання в НУШ: від концепції до управлінських рішень

Концептуально-ціннісні засади та нормативно-правова база національно-патріотичного виховання в НУШ. Українська національна ідентичність як ключова життєва компетентність та інтегрована характеристика здобувача освіти. Орієнтація на систему цінностей та національний контекст у формуванні громадянської свідомості.

Стратегія, діагностика та проектування національно-патріотичного компонента в річному плані роботи школи. Технології координації інноваційних виховних форматів: покрокові алгоритми організації інтерактивних історичних квестів, краєзнавчих медіапроектів, волонтерських акцій та заходів меморіальної культури. Виховний потенціал історико-культурної спадщини Рівненської області та особливості інтеграції регіонального краєзнавчого компонента в освітній процес. Організаційно-педагогічні умови залучення учнівського самоврядування, батьківської громади та зовнішніх партнерів до творення національно-патріотичного простору школи.

Концептуальні засади, мета та стратегічні пріоритети Програми національного виховання в закладах освіти Рівненщини на 2026–2030 роки (далі – Програма). Організаційно-педагогічні умови інтеграції регіональної програми у річний план роботи закладу освіти. Алгоритм діяльності ЗДВР з реалізації Програми. Лінії вибору виховних стратегій та координація діяльності класного керівника з батьківською спільнотою й ветеранськими організаціями

Управлінський супровід заступника директора: критерії, поведінкові маркери, моніторинг та індикатори результативності впровадження програми на рівні закладу.

Тема 2.2. Моделювання виховного процесу на засадах діяльнісного підходу: від теорії цінностей до соціальної дії учня

Діяльнісний підхід у виховній системі Нової української школи та його психолого-педагогічні засади. Особливості трансформації виховного процесу від пасивного сприйняття інформації до активної дії. Психологічний механізм перетворення знань про моральні норми у внутрішні переконання, стійкі ціннісні орієнтири та повсякденні звички учнів.

Сучасний методичний конструктор діяльнісного виховання. Технологія інтеграції наскрізних умінь, емоційного інтелекту, критичного мислення та лідерських якостей у практичну діяльність підлітків. Алгоритми впровадження інноваційних виховних форматів: форум-театрів, живих квестів, благодійних хакатонів та адвокаційних кампаній. Особливості реалізації концепції «Навчання через служіння громаді» (Service Learning) як інструменту вирішення актуальних проблем локального соціуму.

Організаційно-педагогічні умови передачі ініціативи виховного процесу від педагога до учнівського самоврядування.

Тема 2.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Компетентнісний підхід як основа професійного розвитку педагогічних працівників, підвищення їхньої професійної мобільності, здатності до адаптації в умовах освітніх змін та готовності до впровадження нових стандартів у професійній діяльності.

Теоретичні та практичні аспекти реалізації компетентнісного підходу в системі професійного розвитку педагогічних працівників закладів освіти в умовах Нової української школи. Сучасні тенденції щодо формування готовності педагогічних працівників до безперервного професійного розвитку, самоосвіти, рефлексії власної професійної діяльності, визначення індивідуальних професійних потреб і побудови персональної траєкторії професійного зростання.

Сучасні підходи до розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників, можливості формальної, неформальної та інформальної освіти, інноваційні форми й технології професійного навчання. Особливості організації та проходження підвищення кваліфікації педагогічних працівників на цифровій платформі «Вектор», можливості вибору програм підвищення кваліфікації, форм і напрямів професійного розвитку відповідно до індивідуальних професійних потреб.

Розвиток здатності педагогічних працівників застосовувати набуті знання та компетентності для вдосконалення освітнього та управлінського процесів, упровадження сучасних педагогічних технологій навчання й виховання, цифрових інструментів та інноваційних освітніх практик.

Тема 2.4. Школа як хаб соціального партнерства: ефективна взаємодія з ГО, бізнесом та владою задля розвитку громади. Проєктна діяльність

Феномен школи як відкритої педагогічної системи та центру соціального партнерства в умовах децентралізації освіти. Концепція взаємовигідної співпраці (модель win-win) між закладом освіти, громадським сектором, місцевим бізнесом та органами влади. Роль міжсекторальної взаємодії у підвищенні якості виховного процесу. Інтеграція інтересів локальної громади та закладу освіти як чинник посилення виховного потенціалу школи.

Стратегічні підходи до залучення позабюджетних ресурсів для фінансування учнівських соціальних ініціатив. Технології сучасного шкільного фандрейзингу від ідеї до реалізації. Ідеї проєктного навчання. Психолого-педагогічні принципи роботи над проєктом. Типологія проєктів. Презентація кращих проєктних робіт. Участь у міжнародних та всеукраїнських проєктах.

Залучення донорських грантів під соціальні стартапи учнів. Організація та проведення благодійних хакатонів, ярмарків та аукціонів спільно з партнерами громади.

Організаційно-правові аспекти легалізації партнерства та залучення інвестицій в освітнє середовище. Нормативне забезпечення співпраці з громадськими організаціями (ГО) та благодійними фондами без порушення

антикорупційного законодавства. Принципи фінансової прозорості, підзвітності та академічної доброчесності.

Управлінські інструменти заступника директора щодо моніторингу ефективності партнерських зв'язків та оцінювання соціального ефекту спільних проєктів для розвитку громади.

Тема 2.5. Інтеграція медіаграмотності у виховний процес: формування інформаційної стійкості

Медіаосвіта та медіаграмотність як стратегічні пріоритети виховання в інформаційному суспільстві. Поняття інформаційної стійкості (резильєнтності) особистості в умовах гібридних загроз та цифровізації освітнього простору. Орієнтація на формування критичного мислення та культури споживання контенту як складових сучасної концепції виховання. Зміна виховної парадигми: від заборони гаджетів до виховання відповідальної цифрової поведінки.

Методологія та інноваційні технології інтеграції медіаграмотності в систему позаурочної діяльності. Інструменти розпізнавання маніпуляцій, фейків, пропаганди та дезінформації у підлітковому середовищі. Особливості використання ігрових технологій, медіаквестів, інтерактивних тренінгів та аналізу кейсів (fact-checking) у виховній роботі. Виховний аспект формування навичок безпечної комунікації в соціальних мережах, протидії кібербулінгу, шахрайству та інтернет-залежності.

Організаційно-педагогічні умови створення медіаграмотного та безпечного виховного середовища закладу освіти. Інтеграція інформаційної гігієни в діяльність учнівського колективу та зміст роботи класного керівника. Напрями взаємодії школи з батьківською спільнотою щодо кібербезпеки дітей.

Управлінський супровід заступника директора: координація медіаосвітніх ініціатив, використання цифрових інструментів у виховній системі, визначення критеріїв та індикаторів результативності сформованості медіакультури здобувачів освіти.

Тема 2.6. Моніторинг ціннісних орієнтирів учнів НУШ

Науково-методичні та психолого-педагогічні засади моніторингу ціннісних орієнтирів в умовах Нової української школи. Сутність та структура ціннісної сфери особистості підлітка. Вимоги до дотримання етичних норм та конфіденційності під час проведення діагностичних процедур у школі.

Інструментарій та алгоритм управлінської діяльності ЗДВР із організації та проведення моніторингу. Сучасні якісні та кількісні методи збору даних: анонімні онлайн-опитування, соціометричні дослідження, кейс-методики, аналіз продуктів діяльності та спостереження за поведінковими маркерами учнів. Технології обробки, візуалізації та інтерпретації отриманих результатів без бюрократичного формалізму.

Використання результатів моніторингу для прийняття управлінських рішень: корегування виховної системи закладу освіти, проектування індивідуальної підтримки учнів та налагодження партнерської взаємодії з батьками.

Тема 2.7. Реалізація засад педагогіки партнерства в Новій українській школі: проблеми та виклики

Педагогіка партнерства – ключовий компонент концепції Нової української школи. Принципи педагогіки партнерства. Партнерські взаємини між учнем, учителем та батьками – одна з ключових засад якісного реформування української школи. Визначення організаційно-педагогічних та психологічних умов формування партнерських відносин у системі «учитель – учень – батьки».

Поглиблення знань про компетентнісне батьківство, механізми взаємодії батьків, закладу освіти та учнів, дієві форми такої взаємодії. Сутність понять «партнерство в сім'ї», «сім'я домінаторна (тоталітарна)», «сім'я партнерська (демократична)». Роль батьків і родини у створенні умов для повноцінного розвитку дитини.

Практичні стратегії партнерської взаємодії закладу освіти, батьків і дітей. Відповідальне батьківство.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Аналіз нормативно-правового документу у сфері освіти та особливості його практичного застосування в діяльності заступника директора закладу освіти.
2. Розроблення фрагмента плану реалізації окремого напрямку (національно-патріотичне виховання, безпечне середовище, учнівське самоврядування тощо).
3. Аудит та розроблення локальних нормативних документів закладу освіти з питань виховної діяльності (Положення про протидію булінгу, Правила поведінки здобувачів освіти, Положення про учнівське самоврядування тощо).
4. Моделювання алгоритму дій та підготовка документів у кризовій ситуації (реагування на випадки булінгу, домашнього насильства, ризикованої поведінки або психологічних травм серед здобувачів освіти).
5. Проектування комплексу заходів щодо формування безпечного, інклюзивного та безбар'єрного виховного середовища й організації психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій та осіб з ООП.
6. Розроблення плану методичного супроводу та професійного розвитку класних керівників, вихователів і фахівців психологічної служби на навчальний рік (або побудова їхніх індивідуальних траєкторій).
7. Розроблення моделі партнерської взаємодії закладу освіти з батьківською спільнотою, учнівським самоврядуванням, ювенальною превенцією, Службою у справах дітей та громадськими організаціями.

8. Проектування та презентація виховного, соціального або волонтерського проєкту (у тому числі із залученням цифрових сервісів та інструментів ІІІ для створення матеріалів, сценаріїв чи презентацій) із подальшим критичним аналізом отриманого результату.

9. Підготовка проєкту управлінського рішення (наказу, рішення педагогічної ради) щодо впровадження інноваційних форм виховної роботи або алгоритмів управління змінами у виховному просторі.

10. Складання індивідуальної траєкторії саморозвитку та плану вдосконалення професійних компетентностей заступника директора з виховної роботи на основі самооцінювання.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання:

1. Повноваження, функції та відповідальність заступника директора закладу освіти відповідно до чинного законодавства.

2. Автономія закладу освіти та роль заступника директора в реалізації її академічної, організаційної та кадрової складових.

3. Стратегічне та операційне планування діяльності закладу освіти: сучасні підходи та управлінські інструменти.

4. Професійний розвиток педагогічних працівників: сучасні моделі, форми та механізми підтримки навчання впродовж життя.

5. Концептуальні засади педагогіки партнерства в контексті реформи НУШ та сучасного законодавства про освіту.

6. Сутність, принципи та основні суб'єкти суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі (учень – вчитель – батьки – громада).

7. Основні психолого-педагогічні та комунікативні бар'єри у взаємодії між учителями, здобувачами освіти та батьками в умовах сьогодення.

8. Трансформація ролі батьків: від «пасивних спостерігачів та контролерів» до активних рівноправних партнерів освітнього процесу.

9. Інноваційні форми та методи ефективної комунікації з батьківською спільнотою (батьківські тренінги, фасилітовані зустрічі, спільні соціальні й волонтерські проєкти).

10. Етикет електронної комунікації та використання цифрових інструментів для побудови безбар'єрного й відкритого діалогу.

11. Технології запобігання, конструктивного врегулювання та медіації конфліктів між учасниками освітнього процесу.

12. Профілактика професійного вигорання керівників і педагогічних працівників як складова ефективного управління персоналом.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 04.06.2026).
2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 04.06.2026).
3. Деякі питання документування управлінської діяльності : постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.06.2026).
4. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.06.2026).
5. Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 № 17, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 12.03.2019 за № 250/33221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-19#Text> (дата звернення: 06.06.2026).
6. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.06.2026).
7. Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 : у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.09.2024 № 1277.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text> (дата звернення: 14.06.2026).

8. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/483-kerivnik_direktor_zakladu_zagalnoi_serednoi_osviti.pdf (дата звернення: 04.06.2026).

9. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 04.06.2026).

10. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 04.06.2026).

11. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей», рекомендована Інститутом проблем виховання НАПН України (протокол від 02.07.2018 № 06). URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>

Основна література

1. Абетка для директора. 2-ге вид. 2022. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf (дата звернення: 03.06.2026).

2. Аналіз стану утвердження української національної ідентичності: препринт / І. Д. Бех, К. О. Журба, Л. В. Канішевська, А. В. Корнієнко, Р. В. Малиношевський, О. Д. Рейпольська, О. В. Мусієнко. ІваноФранківськ: НАІР, 2024. 36 с.

3. Бібік Н. М. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / za zag. red. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2021. 208 с.

4. Внутрішня система забезпечення якості освіти : абетка для директора / Державна служба якості освіти України. Київ, 2021. 236 с.

5. Інституційний аудит закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / Державна служба якості освіти України. Київ, 2021. 132 с.

6. Інноваційні практики Нової української школи : навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. Л. Черній ; упор. В. М. Бордюк, Т. М. Гавлітіна. Рівне : РОІППО, 2023. 134 с.

7. Національна солідарність учнівської і студентської молоді в умовах війни і повоєнного часу: монографія / Журба К. О., Бех І. Д., Коломоєць Г. А., Трейтак Д. В., Федоренко С. В., Шкільна І. М.; за ред. К.О. Журби. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 188 с.

8. Мельник Н. Планування діяльності закладу загальної середньої освіти : управлінський аспект // Нова педагогічна думка. 2020. № 2 (102). С. 18–24.

9. Осадчий І. М., Сисоєва С. О. Цифрова компетентність керівника закладу освіти : теорія й практика : посібник. Київ : Едельвейс, 2023. 188 с.

10. Професійний розвиток педагога в умовах Нової української школи : методичний посібник / за заг. ред. В. В. Олійника. Київ : НАПН України, 2021. 248 с.
11. Управління закладом загальної середньої освіти в умовах реформування освіти : навчально-методичний посібник / за ред. В. В. Олійника. Київ : НАПН України, 2021. 312 с.
12. Управління якістю освіти: досвід та інновації : навчально-методичний посібник / за заг. ред. С. Г. Ніколаєнка. Київ : Педагогічна думка, 2021. 280 с.
13. Утвердження української національної та громадянської ідентичності Монографія / [Журба, К. О., Бех, І.Д., Бойко, С. М., Євтушок, В. А., Гаряча, С. А., Канішевська, Л.В., Кучинська, І. О. Кучинський, С. А. Лісовець, О. В., Нестайко, І. М., Павлова, Л. М, Рагозіна, В. В, Рейпольська, О.Д., Сеньовська, Н. Л., Толочко, С.В., Федоренко, С.В., Шкільна, І. Миколаївна and Ясько, В. А.]. Київ: «Компрінт», 2024. 232 с.
14. Цифрова компетентність педагогічних і науково-педагогічних працівників : методичні рекомендації / Міністерство освіти і науки України, Український інститут розвитку освіти. Київ, 2023. 96 с.

Додаткова література

1. Василевська Т. Е. Комунікативна компетентність керівника закладу освіти : навчально-методичний посібник. Київ : НАДУ, 2020. 164 с.
2. Галіцина Л. І. Управлінська культура заступника директора школи : практичний поради́ник. Київ : Шкільний світ, 2021. 128 с.
3. Давидюк Н.Ю., Мінакова Н.Г. Упровадження Програми національного виховання в закладах освіти Рівненщини на 2020–2025 роки: успішні практики, 2025. Том 121 № 1 // Нова педагогічна думка. С. 94–99.
4. Єльнікова Г. В. Адаптивне управління розвитком закладу загальної середньої освіти : монографія. Харків : Мачулін, 2022. 214 с.
5. Зайченко О. І. Професійні компетентності заступника директора з навчально-виховної роботи в умовах НУШ // Вісник післядипломної освіти. Серія : Педагогічні науки. 2021. Вип. 15 (44). С. 45–59.
6. Калинова Л. М. Тайм-менеджмент в управлінській діяльності заступника директора закладу освіти // Нова педагогічна думка. 2022. № 3 (111). С. 32–38.
7. Карамушка Л. М. Психологія управління закладом середньої освіти : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2020. 232 с.
8. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.
9. Прокачуємо СЕЕН: колекція практик для дорослих і дітей: навч.-метод. посібник / Н. Валевська; за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Х., 2023. 42 с.
10. Рябова З. В. Моніторинг якості управлінської діяльності заступника директора школи : методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2021. 96 с.

11. Сучасні підходи до виховання особистості дитини в закладах загальної середньої та позашкільної освіти : методичний poradник / за ред. А.Л. Черній; упоряд. Н.Ю.Давидюк, Н.Г.Мінакова. Рівне : РОППО, 2022. 86с.
12. Чернишова Р. І. Технологія підготовки заступника директора до управління освітнім процесом // Рідна школа. 2023. № 1. С. 14–21.